

CANDELĂ DE-O CLIPĂ-N ÎNTUNERIC

Richard Dawkins s-a născut în 1941 la Nairobi (Kenya), într-o familie de coloniști englezi. La vârsta de opt ani s-a mutat împreună cu părinții în Anglia. A studiat zoologia la Oxford, unde a rămas după absolvire pentru a-și pregăti teza de doctorat cu etologul laureat al Premiului Nobel Niko Tinbergen. Între 1967 și 1969 a predat în America, la Berkeley, apoi, din 1970, s-a stabilit la Oxford. În afară de opera sa științifică, Dawkins a scris și cărți adresate marelui public, prin care a devenit cel mai cunoscut biolog al timpului nostru. Între altele, Dawkins a introdus ideea de *meme* – corespondentele în plan cultural a ceea ce sunt în biologie genele. Ca persoană publică, este un avocat al umanismului împotriva fundamentalismelor de tot felul și al științei împotriva pseudoștiințelor. De ani buni se află în centrul disputei evoluționism–creaționism.

Cărți: *The Selfish Gene* (1976), *The Extended Phenotype* (1982), *The Blind Watchmaker* (1986), *River Out of Eden* (1995), *Un weaving the Rainbow* (1998), *The Ancestor's Tale* (2004), *The God Delusion* (2006), *An Appetite for Wonder* (2013), *Brief Candle in the Dark: My Life in Science* (2015), *Science in the Soul: Selected Writings of a Passionate Rationalist* (2017). La Editura Humanitas au apărut: *Un râu pornit din Eden*, *Ceasornicarul orb*, *Magia realității*, *Lumea ca un mare spectacol* și primul volum al autobiografiei sale: *O curiozitate fără margini: Cum am devenit om de știință*.

Pentru *Ceasornicarul orb*, Richard Dawkins a obținut în 1987 Premiul Societății Regale de Literatură și Premiul Literar al ziarului *Los Angeles Times*. Filmul realizat după carte, prezentat în cadrul seriei *Horizon*, a fost răsplătit cu Premiul Sci-Tech pentru cel mai bun program științific în 1987. Dawkins a mai obținut în 1989 Medalia de Argint a Societății Zoologice din Londra, iar în 1990, Premiul Michael Faraday al Societății Regale pentru Popularizarea Științei.

RICHARD DAWKINS

Candelă de-o clipă-n întuneric

VIATA MEA
ÎN LUMEA ȘTIINȚEI

Traducere din engleză de
Elena Drăgușin-Richard

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactori: Alexandru Anghel, Adina Săucan
Coperta: Ioana Nedelcu
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Cristina Jelescu
DTP: Florina Vasiliu, Dan Dulgheru

Tipărit Artprint

Richard Dawkins
A Brief Candle in the Dark. My Life in Science
Copyright © 2015 by Richard Dawkins Ltd.
All rights reserved.

© HUMANITAS, 2019, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Dawkins, Richard

Candelă de-o clipă-n întuneric: viața mea în lumea științei / Richard Dawkins;
trad. din engleză de Elena Drăgușin-Richard. – București: Humanitas, 2019

ISBN 978-973-50-6212-5

I. Drăgușin-Richard, Elena (trad.)

57

929

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021 / 408 83 50, fax 021 / 408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 021 311 23 30

Pentru Lalla

„Te stinge dar, tu, candelă de-o clipă! Că viața-i doar o umbră călătoare,
Un biet actor, ce-n ora lui pe scenă se zbuciumă, și-apoi nu-l mai auzi...”*

William Shakespeare, *Macbeth*, Actul V, scena V

„Știința ca lumină în întuneric“

Carl Sagan, subtitlu la *Lumea și demonii ei* (1995)**

„În loc să blestemi bezna mai bine aprinzi o lumânare.“

Anonim

* Trad. de Ion Vinea, în *Opere*, vol. 7, Editura Univers, București, 1988. (*N. tr.*)

** Trad. de Alexandru Anghel, Herald, București, 2015. (*N. tr.*)

Cuprins

Privire retrospectivă la un festin	9
Ce îndeletniciri are un universitar!.....	15
<i>Noi recruți</i>	18
<i>Președinte adjunct</i>	33
Lecția junglei	43
Du-te la viespe, leneșule	53
<i>Explorarea strategiilor stabile evolutiv</i>	59
<i>Ia în considerare metodele ei și fii înțelept</i>	70
<i>Intermezzo în Florida</i>	76
<i>Eroarea de tip Concorde</i>	79
Povestea delegatului	84
<i>PBM</i>	87
<i>Limbă de neînțeles</i>	90
<i>Apă rece, sânge fierbinte</i>	94
<i>Privighetoarea Nordului</i>	96
<i>EWI son et psycho lumière</i>	98
<i>Cosmonauți și telescoape</i>	101
Conferințe de Crăciun.....	104
Insulele binecuvântaților	115
<i>Japonia</i>	115
<i>Galápagos</i>	127
Cine găsește un editor bun găsește fericirea.....	132
<i>Primele cărți</i>	132
<i>Agenți literari</i>	138
<i>Râu, munte, curcubeu: o digresiune</i>	143
<i>Povestea strămoșului și Capelanul diavolului</i>	153
<i>Rugăciune pentru fiica mea</i>	159
<i>Dumnezeu: o amăgire</i>	163

<i>Cărți ulterioare</i>	170
<i>Comemorare</i>	173
La televiziune	175
<i>Horizon</i>	175
<i>Spargerea barierei științei</i>	186
<i>Șapte minuni</i>	195
<i>Doamna Miriam</i>	196
<i>Întâlniri televizate mai puțin fericite</i>	199
<i>Din nou Channel Four</i>	205
<i>Conferința de televiziune de la Manchester</i>	216
Dezbateri și întâlniri	227
<i>Tutorialele mutuale</i>	242
<i>Christopher</i>	250
Profesor la catedra Simonyi	257
<i>Charles</i>	259
<i>Conferințele Simonyi</i>	265
Destrămarea firelor războiului de țesut al științei	292
<i>Teoria taximetristă a evoluției</i>	292
<i>Extinderea fenotipului</i>	302
<i>Ațiune la distanță</i>	308
<i>Redescoperirea organismului: pasageri legitimi și clandestini</i>	312
<i>Consecințe ale Fenotipului extins</i>	314
<i>Constrângeri ale perfecțiunii</i>	321
<i>Inginerul darwinist din clasă</i>	329
<i>„Cartea genetică a morților“ și specia văzută ca un</i> <i>„calculator de valori medii“</i>	339
<i>Evoluția în pixeli</i>	345
<i>Evoluția capacității de evoluție</i>	358
<i>Embrioni caleidoscopici</i>	367
<i>Artromorfe</i>	371
<i>Gena cooperantă</i>	378
<i>Darwinismul universal</i>	381
<i>Memele</i>	388
<i>Bărți chinezești și telefoane fără fir</i>	392
<i>Modele ale lumii</i>	396
<i>Argumentul neîncrederii personale</i>	400
<i>Dumnezeu: o amăgire</i>	404
Cercul complet	418
Mulțumiri	421
Creditele imaginilor	423

Privire retrospectivă la un festin

Ce caut eu oare aici, în sala de recepții de la New College, unde urmează să-mi recit poemul în fața a o sută de invitați? Cum am ajuns în acest punct, eu, care mă simt de parc-aș avea 25 de ani, dar care constat cu nedumerire că tocmai îmi sărbătoresc cea de-a șaptezecoa rotație în jurul Soarelui? Privesc masa lungă, cu lumânările aprinse, cu argintăria lustruită și paharele sclipitoare, rostesc vorbe de duh și fraze strălucite, iar totodată în sinea mea îmi îngădui câteva fulgurante priviri în trecut.

Mă întorc la copilăria în coloniala Africă, printre fluturi mari și leneși; la gustul picant al frunzelor de condurul-doamnei furate din grădina abandonată din Lilongwe; la gustul de mango, mai mult decât dulce, condimentat cu iz de terebentină și sulf; la internatul din munții Vumba cu mirosul lor de pin din Zimbabwe, după aceea înapoi „acasă“ în Anglia, la poalele turlor din Salisbury și Oundle, îndreptate către cer; la zilele de student visând la domnițe printre bărcile și turnurile din Oxford, la ivirea interesului pentru știință și întrebări filozofice profunde la care numai știința are răspuns; la explorările timpurii în cercetare și predare la Oxford și Berkeley; la întoarcerea la Oxford ca lector tânăr și plin de pasiune; din nou cercetare (mai ales împreună cu prima mea soție, Marian, pe care o văd la masă aici, la New College), apoi prima mea carte, *Gena egoistă**.

* Richard Dawkins, *Gena egoistă*, trad. de Dan Crăciun, Publica, București, 2013. (*N. tr.*)

Aducerile-aminte mă poartă cu repeziciune până la vârsta de treizeci și cinci de ani, jumătate din cea rotundă, aniversată azi. Ei marchează încheierea perioadei despre care povestesc în prima mea carte de memorii, *O curiozitate fără margini**.

Aniversarea celor treizeci și cinci de ani mi-a adus aminte de un articol scris de umoristul Alan Coren despre aniversarea lui. Coren se prefăcea deprimat la gândul că a ajuns la jumătatea lui de drum și că de acum totul urma s-o ia la vale. Nu aveam același sentiment, poate și pentru că tocmai finisam prima mea carte, oarecum juvenilă, și abia așteptam publicarea cu toate consecințele ei.

Una dintre aceste consecințe a fost că m-am văzut propulsat, prin vânzările neașteptat de mari ale cărții, în rândul celor chestionați regulat de ziaristii în căutare de subiecte cu privire la lista ideală a persoanelor pe care le-aș invita la cină. În zilele când încă mai răspundeam la asemenea chestionare treceam pe listă cu nonșalanță mari oameni de știință, dar și scriitori sau alți oameni creativi de toate felurile. Firește, oricare dintre acele liste ar fi conținut probabil cel puțin cincisprezece dintre cei prezenți la ziua mea astăzi, printre care romancieri, dramaturgi, oameni de televiziune, muzicieni, comedianți, istorici, editori, actori și magnați de multinaționale.

Cu treizeci și cinci de ani în urmă – îmi spun în sinea mea, în timp ce descopăr figuri familiare în jurul mesei –, un asemenea amestec de musafiri din lumea literară și artistică la aniversarea unui om de știință ar fi fost puțin probabil. Să se fi schimbat cumva *Zeitgeist*-ul de pe vremea când C.P. Snow deplângea prăpastia dintre lumea științifică și cea literară? Ce s-a întâmplat în anii pe care i-am derulat în reveria mea? Visarea mă poartă înapoi spre mijlocul perioadei și evocă figura uriașă și de neuitat a lui Douglas Adams, care din păcate lipsește azi de la banchet. În 1996, când aveam cincizeci și cinci de ani, iar el avea cu zece ani mai puțin, am avut o întrevedere cu el la TV, pentru un documentar la Channel 4

* *Idem, O curiozitate fără margini: Cum am devenit om de știință*, trad. de Andreea Stănescu, Humanitas, București, 2015. (N. tr.)

intitulat *Break the Science Barrier* (*Spargerea barierelor științei*). Scopul programului era tocmai acela de a arăta că știința trebuie să pătrundă în cultura de masă, iar interviul meu cu Douglas reprezenta punctul culminant. Iată un fragment din ce a spus:

Cred că rolul romanului s-a schimbat puțin. În secolul al XIX-lea citeai romane în căutarea de reflecții serioase și întrebări despre viață. Te afundai în cărțile lui Tolstoi și Dostoievski. În zilele noastre, fără doar și poate, știi că oamenii de știință vin cu mai multe informații pe aceste subiecte decât vei afla vreodată de la scriitori. De aceea cred că atunci când vreau să citesc ceva cu adevărat substanțial aleg cărți de știință, iar literatura o percep ca pe o formă de destindere.

Oare asta să fie o parte din schimbarea survenită? Oare romancierii, ziariștii și alții pe care C.P. Snow i-ar fi inclus ferm în prima lui cultură au îmbrățișat-o treptat pe cea de-a doua*? Oare Douglas, dacă ar mai fi în viață, s-ar întoarce la roman, să zicem la Ian McEwan sau A.S. Byatt, ca să descopere lucruri pe care le căuta în știință, la douăzeci și cinci de ani după ce studiasse literatură engleză la Cambridge? Sau la alți romancieri pasionați de știință, ca Philip Pullman sau Martin Amis, William Boyd sau Barbara Kingsolver? Apoi avem piesele de teatru inspirate de știință, care au un mare succes, în tradiția lui Tom Stoppard și Michael Frayn. E posibil ca acest dineu plin de staruri, organizat în cinstea mea de soția mea Lalla Ward, artistă și actriță cu lecturi științifice temeinice la rândul ei, să fie un fel de simbol al schimbării culturale, dar și o piatră de hotar în viața mea? Suntem poate martorii unei fuziuni constructive între cultura științifică și cea literară, „a treia“ cultură pe care o cultivă din culise agentul meu literar John Brockman, care își dezvoltă *salonul* online și își tot mărește lista de autori științifici? Sau poate e fuziunea culturală la care visam în cartea mea *Destrămarea curcubeului*** unde,

* Referire la teoria lui C.P. Snow privitoare la *cele două culturi*, cea umanistă și cea științifică (*The Two Cultures and the Scientific Revolution*, Oxford University Press, 1959). (N. tr.)

** Richard Dawkins, *Destrămarea curcubeului*, trad. de Gabriela Deniz, Herald, București, 2016. (N. tr.)

influențat de Lalla, am încercat să întind o mână spre lumea literaturii și să construiesc o punte spre ea de pe malul științei? *Où sont les C.P. Snows d'antan?**

Două istorioare sunt grăitoare în acest context (iar dacă nu vă plac anecdotele care divaghează, atunci s-ar putea să nu vi se potrivească această carte). Unul dintre invitații mei la dineul de la New College, exploratorul și aventurierul Redmond O'Hanlon, autorul unor cărți de călătorii grotesc de amuzante precum *Into the Heart of Borneo* (*În inima lui Borneo*) și *In Trouble Again* (*Din nou în încurcătură*), organizează împreună cu soția lui, Belinda, niște petreceri și dineuri literare la care se pare că e invitată toată lumea literară a Londrei. Romancierii și criticii, ziariștii și redactorii, poeții și editorii, agenții literari și autori faimoși descind la casa lor de la țară, aflată într-o zonă retrasă din Oxfordshire. Casa e ticsită de șerpi împăiați, capete mumificate, mortăciuni uscate și cărți legate în piele, exemplare exotice de antropologie și, se poate chiar bănuiește, de antropofagie, care stârnesc, toate, curiozitatea. Erau seri de fiecare dată memorabile pentru că aveau invitați unul și unul; la fel s-a întâmplat și când a venit Salman Rushdie, ai cărui agenți de pază se distrau la etaj.

Într-o seară, Lalla și cu mine tocmai primiserăm vizita lui Nathan Myhrvold, director de tehnologie la Microsoft și un savant** dintre cei mai inovatori din Silicon Valley. Nathan este fizician și matematician. După ce și-a luat doctoratul la Princeton, a lucrat la Cambridge cu Stephen Hawking în perioada când acesta încă mai putea să vorbească, dar nu era înțeles de nimeni în afara colaboratorilor apropiați, care făceau pe interpreții în beneficiul întregii omeniri. Nathan devenise unul dintre acești fizicieni ultracalificați și „asistenți personali“. Așa cum era de așteptat, a devenit una dintre

* Parafrazăre a versului lui François Villon: „Mais où sont les neiges d'antan?“ („Dar unde-i neaua de mai an?“, *Balada doamnelor din vremea de odinioară*, trad. de Romulus Vulpescu.) (N. tr.)

** *Nerd*, persoană expertă într-un domeniu, adesea considerată inadapată la mediul social. Termen fără echivalent în limba română, frecvent tradus ca „tocilar“. (N. tr.)

cele mai inovatoare minți din lumea high-tech. Când Redmond și Belinda ne-au invitat, le-am spus că avem un musafir acasă. Ospitalieri ca întotdeauna, ne-au îndemnat să-l aducem cu noi.

Nathan e prea politicos ca să monopolizeze o conversație. Vecinii lui de la masa cea lungă se pare că l-au întrebat cu ce se ocupă și conversația s-a transformat într-o discuție despre teoria corzilor și alte mistere din fizica modernă. Iar ilumiinații literari erau vrăjiți. Fără îndoială, începuseră ca de obicei, schimbând poante aforistice cu vecinii. Dar un val de interes straniu față de știință s-a revărsat inexorabil din direcția lui Nathan de-a lungul mesei, iar seara a devenit un fel de seminar liber despre ciudățeniile fizicii moderne. Când un seminar include oameni inteligenți de calibrul celor de la dineu, lucruri interesante se pot petrece. Lalla și cu mine savuram nimbul gloriei de gazde ale neașteptatului oaspete la serata arhetipală a celei de „a treia cultură“. După aceea, Redmond avea să-i spună Lallei la telefon că niciodată, în toți anii de când organiza asemenea petreceri, nu-și mai văzuse iluștrii oaspeți literari reduși astfel la tăcere.

A doua anecdotă e aproape o imagine în oglindă. Dramaturgul și romancierul Michael Frayn, împreună cu soția lui, distinsa scriitoare Claire Tomalin, au venit să stea la noi când remarcabila lui piesă *Copenhaga* a fost pusă în scenă la Oxford Playhouse. Piesa vorbește despre relația dintre cei doi giganți ai fizicii moderne, Niels Bohr și Werner Heisenberg, și despre o enigmă în istoria științei: de ce l-a vizitat Heisenberg pe Bohr în Copenhaga în 1941 și ce rol a jucat Heisenberg în timpul războiului? După spectacol, Michael a fost condus într-o sală de la etajul teatrului, unde fizicienii de la Oxford l-au bombardat cu întrebări. A fost un privilegiu să-l ascultăm pe acest aristocrat al literaturii și filozofiei răspunzând la mulțimea de întrebări puse de elita savanților de la Oxford, printre care și câțiva membri ai Societății Regale. Încă o dată am avut parte de o seară neprețuită pentru susținătorii celei de-a treia cultură, o seară care l-ar fi surprins și încântat pe C.P. Snow, dacă s-ar fi întâmplat cu treizeci de ani în urmă.

Îndrăznesc să sper că și cărțile mele, începând cu *Genă egoistă* în 1976, se numără printre cele care au schimbat peisajul cultural, alături de lucrările lui Stephen Hawking, Peter Atkins, Carl Sagan, Edward O. Wilson, Steve Jones, Stephen Jay Gould, Steven Pinker, Richard Fortey, Lawrence Krauss, Daniel Kahneman, Helena Cronin, Daniel Dennett, Brian Greene, cei doi M. Ridley (Mark și Matt), cei doi Sean Carroll (fizicianul și biologul), Victor Stenger și alții, prin ecoul pe care l-au avut în rândul criticilor și în presă. Nu mă refer la jurnaliștii de știință care scriu pe înțelesul publicului nespecialist, deși e un lucru bun. Mă refer la cărți scrise de oameni de știință profesioniști, adresate profesioniștilor din disciplinele lor sau alte discipline, dar scrise într-un limbaj care-i permite publicului larg să se alătore discuției. Mi-ar plăcea să cred că am fost unul dintre cei care au dat un impuls acestei „a treia culturi“.

Spre deosebire de *O curiozitate fără margini*, acest al doilea volum al autobiografiei mele nu este pur și simplu relatat cronologic, după cum nu este nici retrospectiva unitară cu ocazia aniversării celor 70 de ani. Mai degrabă este o serie de amintiri împărțite pe teme, presărate cu digresiuni și anecdote. Ordinea temelor este oarecum arbitrară, pentru că am renunțat la cronologia rigidă. Ziceam în primul volum că „dacă ceva avea să mă formeze, acela era Oxfordul“: prin urmare, de ce să nu încep prin a mă întoarce între zidurile acelea luminoase de calcar?

Ce îndeletniciri are un universitar?

Din 1970 până în 1990 am ținut cursul despre comportamentul animalelor ca lector universitar la Catedra de zoologie de la Oxford, apoi am fost conferențiar din 1990 până în 1995. Responsabilitățile funcției de lector nu erau prea împovărătoare, cel puțin dacă ne luăm după standardele americane. Pe lângă cursurile despre comportamentul animalelor, am fost unul dintre cei care au inaugurat o nouă opțiune în teoria evoluției (evoluția era de altfel, în mod firesc, o parte esențială a cursului, dar noua opțiune le oferea studenților posibilitatea de a profita și mai mult de competențele în domeniul de la Oxford, care au trecut proba timpului). Pe lângă studenții de la zoologie și biologie, predam cursuri și la cei de la științe umaniste și psihologie, ambele facultăți având în cadrul licenței și un examen despre comportamentul animalelor.

Mai aveam și un curs anual de programare pe calculator pentru studenții de la zoologie. Întâmplarea face că am observat acolo o *discrepanță* uluitoare între capacitățile studenților: decalajul dintre cel mai bun și cel mai slab era mult mai mare decât la celelalte cursuri. Cei mai slabi n-au ajuns niciodată să înțeleagă subiectul, în ciuda eforturilor mele și deși se descurcau la celelalte cursuri care n-aveau de-a face cu computerele. Și cine era cea mai bună? Ei bine, Kate Lessels, care a întârziat la ora de practică, după ce lipsise de la toate întâlnirile din prima parte a semestrului. I-am atras atenția:

— N-ați atins calculatorul până acum, ați și lipsit patru săptămâni. Cum vă așteptați să faceți exercițiul practic de azi?

— Ce ați predat la curs? a răspuns imperturbabilă tânăra băiețoasă și calmă.

— Vreți să condensez patru săptămâni de curs în cinci minute? am întrebat-o uimit.

A dat din cap că da, la fel de liniștită și schițând un zâmbet ironic.

— Bine, am zis, și nu știu dacă îmi închipuiam că lansez o provocare pentru ea sau pentru mine: Dumneavoastră ați vrut-o.

Am condensat patru ore de curs în cinci minute. Mă aproba din cap după fiecare frază fără să noteze nimic și fără să scoată o vorbă. Iar după aceea, această femeie formidabil de deșteaptă s-a așezat la masă, a făcut exercițiul și a ieșit din sală. Cel puțin așa îmi amintesc eu că s-a întâmplat. Poate exagerez puțin, dar din ce știu despre cariera ulterioară a lui Kate cred că îmi amintesc destul de corect.

În afară de cursurile și seminariile de la secția de zoologie, mai aveam și responsabilități de tutore. Tutorialul* îl făceam la New College („colegiu nou“ în 1379; în ziua de azi e unul dintre cele mai vechi din Oxford), unde am devenit *fellow*** , membru al consiliului de conducere în 1970. Cei mai mulți dintre lectorii și profesorii de la Oxford și Cambridge sunt membri în consiliul de conducere la unul dintre cele 30-40 de colegii semiindependente sau școli care formează aceste două universități federale. Salariul meu era parțial plătit de Universitatea din Oxford (unde responsabilitățile mele constau în majoritate din predat și din muncă de cercetare la Catedra de zoologie) și parțial de către New College, pentru care trebuia să fac cel puțin șase ore pe săptămână de tutorial. Cel mai adesea studenții erau de la alte colegii, schimbul fiind aranjat cu propriii lor tutori, lucru obișnuit în cadrul științelor biologice, nu însă și la celelalte materii. Când am început eu să predau, tuto-

* Termenii „tutore“ (*tutor*) și „tutorial“, pentru care am optat în continuare, ar putea fi aproximați în românește prin „îndrumător“, „preparator“, „asistent“, respectiv „lucrare practică“, „seminar“. (*N. red.*)

** *Fellow* (sau *don*), membru al consiliului de conducere la universitățile din Oxford, Cambridge și Dublin. (*N. tr.*)

rialul se făcea de regulă cu un singur student, dar treptat s-a impus ca regulă seria de doi studenți. Ca student, îmi plăcuse foarte mult sistemul tutorial și preferasem ședințele particulare cu tutorele: puteam atunci să-mi citesc eseul cu voce tare, iar tutorele putea fie să ia notițe și să facă observații după, fie să mă întrerupă cu diverse sugestii. În zilele noastre majoritatea tutorilor de la Oxford au doi sau chiar trei studenți odată la aceeași oră, iar eseurile nu se citesc cu voce tare, ci se predau din timp pentru a fi citite înainte de întâlnire.

În primii mei ani la New College, toți studenții noștri erau băieți. În 1974, împreună cu alți colegi, am supus votului în consiliu propunerea de a accepta și fete, dar am pierdut la limită: n-am reușit să adunăm majoritatea necesară de două treimi din voturi. Unii oponenti erau misogini în mod fățiș. Din fericire, cele mai deplorabile specimene s-au pierdut în negura timpului și nu mai e cazul să reamintesc argumentele lor groaznice. Am fost mulțumit când, la o ședință a colegiului, am reușit să prezint o serie de statistici care anulau unele dintre cele mai incredibile afirmații făcute de respectivii cu privire la capacitățile academice ale femeilor.

De fapt, în 1974 am obținut pentru prima dată un rezultat favorabil pentru o schimbare de statut și pentru a face *posibilă* admiterea femeilor. Dar, într-o manevră parlamentară tipică, prețul victoriei a fost o concesie: am acceptat să organizăm o votare separată în semestrul următor în chestiunea admiterii *efective* a femeilor. Am presupus că și următorul vot va fi în favoarea noastră, dar n-a fost așa. N-am de unde să știu dacă adversarii care au negociat concesia preconizaseră lipsa unuia dintre votanții decisivi, plecat într-un concediu sabatic în Statele Unite. Deznodământul neașteptat a fost că New College nu s-a aflat printre primele cinci colegii masculine care au admis fete, deși fuseserăm printre primii care și-au schimbat statutul tocmai în această idee (și primul care a dezbătut posibilitatea, cu mult înainte ca eu să ajung acolo). N-am reușit să facem pasul final decât în 1979, odată cu majoritatea celorlalte colegii de la Oxford. Deși nu aveam voie să admitem

studente în 1974, schimbarea de statut ne-a permis să alegem femeii în consiliu. Din păcate, prima femeie pe care am ales-o, deși o savantă distinsă în domeniul ei, dădea semne de misoginie pronunțată: nu le agreea deloc pe studente sau pe colegile mai tinere (după cum am aflat de la una dintre ele, care mi-a devenit bună prietenă). Am avut mai mult noroc în alegerile ulterioare, iar New College este acum o înfloritoare comunitate mixtă, cu toate beneficiile pe care le aduce acest fapt.

NOI RECRUȚI

Una dintre cele mai cumplite responsabilități era admiterea tinerilor biologi la New College. Cea mai grea era obligația de a respinge atâția candidați buni și pasionați, căci concurența era acerbă. În fiecare noiembrie veneau la interviu la Oxford o sumedenie de tineri entuziaști din toate colțurile Marii Britanii și chiar de peste hotare, mulți dintre ei tremurând vizibil în costumele lor subțiri și inadecvate climei. Colegiile îi cazau în camerele studenților, eliberate de locatari, cu excepția câtorva voluntari care rămăneau pentru a-i „păstori” și a avea grijă de nou-veniți, pentru a-i îndruma și a le alunga temerile.

Pe lângă interviuarea candidaților mai trebuia să citesc și răspunsurile lor la proba scrisă de admitere la Oxford, până când aceasta a fost eliminată, și să contribui cu întrebări pentru acea lucrare ciudată și aberantă. („De ce au animalele cap?” „De ce vaca are patru picioare și scăunelul de muls numai trei?” Nici una din aceste două întrebări nu-mi aparține, în trecut fie zis.) Nici examenul scris, nici interviurile nu urmăreau verificarea cunoștințelor în sine. E mai dificil să definesc ce anume verificam noi atunci: inteligența, desigur, dar nu numai coeficientul de inteligență. Presupun că se viza așa-zisa „capacitate de judecată constructivă într-un anumit mod cerut de subiect”, în cazul meu, biologia: gândirea creativă, intuiția biologică, poate „capacitatea de a se lăsa instruit”,